

трактування законодавчих та інших нормативно-правових актів, невідворотність покарання за вчинення кримінальних фінансових правопорушень, колегіальність при розробці важливих рішень, оперативність, незалежність, відкритість, політична нейтральність, відсутність корупції.

Реформування податкової міліції на окреслених принципах є важливим засобом покращення загального стану економічної системи держави, в першу чергу, за рахунок переходу органу, який прийде на зміну податковій міліції, від наглядово-каральної функції до обслуговуючої та аналітичної функцій.

Перелік використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.10.2010 р. № 2755-VI. URL. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні від 21.12.2016 року № 1797-VIII. URL. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1797-19>.
3. Листа Комітету з питань податкової та митної політики від 12.01.2017 р. №04-27/10-1226. URL. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/187938.pdf>.
4. Ухвала Шевченківського районного суду м. Київ від 18 квітня 2017 року в справі № 761/13270/17. URL. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66016595>.
5. Пояснювальна записка до Проекту Закону «Про фінансову поліцію» від 15.03.2016 р. № 4228. URL. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58400.

УДК 336.63

Тимошик Наталія

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя,

м. Тернопіль, Україна

Nataliia Tymoshyk

Associate Professor Departments of Economics and Finance

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,

Ternopil, Ukraine

Семчишин Євгенія

викладач економічних дисциплін

Технічний коледж ТНТУ ім.І. Пулюя,

м. Тернопіль, Україна

Yevheniia Semchyshyn

teacher of the highest category

Technical College of Ternopil Ivan Puluj National Technical University,

Ternopil, Ukraine

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ

FORMING EFFECTIVE SYSTEM OF FINANCIAL RISK MANAGEMENT

Будь-яка діяльність підприємства завжди пов'язана з різними видами ризику. Найбільш суттєвими є фінансові ризики, оскільки можуть призвести до загрози діяльності підприємства загалом. Виникає проблема ефективного управління фінансовими ризиками та фінансовими відносинами з іншими суб'єктами господарювання.

Аналіз наукових праць показав, що суттєвий внесок у вивчення питань управління методами мінімізації фінансових ризиків зробили такі вітчизняні та іноземні науковці, як:

В. Алексеев, І. Бабак, І. Балабанов, Л. Донець, О. Жихор, Г. Крамаренко, О. Кузьмін, О. Чорна та інші. Постійні зміни умов ринкового середовища вимагають подальшого дослідження даної проблеми, що свідчить про її актуальність.

Мета роботи полягає у дослідженні впливу чинників на результати діяльності підприємства та способи нейтралізації їх дії.

Ризик – це ситуація, яка є варіантом або наслідком свідомо прийнятого управлінського рішення, що може призвести до матеріальних або інших втрат [1, с. 73-78]. З іншої сторони, ризик – це достатньо усвідомлена небезпека виникнення непередбачених втрат майна, очікуваного прибутку, грошей внаслідок випадкових змін умов виробничо-господарської діяльності або інших несприятливих обставин.

Проте це не означає, що підприємство має вести тільки консервативну економічну політику. Не варто боятися ризиків, а ретельно аналізувати причини негативного розвитку подій, коригувати цілу систему відповідних оперативних господарських операцій з метою максимізації результату та враховувати попередній досвід.

Існує безліч причин виникнення фінансових ризиків, які можуть виникати спонтанно під час діяльності підприємства та поділяються на зовнішні та внутрішні. Зовнішні включають: економічна кризу; слабку і нестабільну економіку країни; мало ефективне державне регулювання облікової ставки; підвищення рівня конкурентної боротьби; зниження цін на світовому ринку; інфляція; загострення конкурентної боротьби; політичні аспекти та ін. Такі причини є зовнішніми відносно підприємства і непідвладні апарату управління.

До внутрішніх причин виникнення фінансових ризиків відносяться: підвищення рівня витрат на підприємстві; незадовільну фінансову політику підприємства; неефективне управління доходами, витратами та фінансовими результатами загалом.

З метою формування ефективної системи управління фінансовими ризиками виникає потреба в їх ідентифікації. Ідентифікація ризиків полягає у визначенні всіх можливих ризиків, пов'язаних із конкретною операцією. Відомості про ризики документуються в процесі ідентифікації, а самі ризики для оптимізації управління можуть бути розподілені між ризик-менеджерами та відслідковано на всіх стадіях діяльності підприємства.

За своєю природою ідентифікації ризиків є безперервним процесом, тому нові ризики потрібно включати в його перебіг. На практиці управління ризиками підприємства може здійснюватися за стратегіями уникнення або утримання від контролю ризикових ситуацій. Першу з них можна розглядати як пасивну, а другу – активну.

Стратегія уникнення фінансових ризиків підприємства передбачає вироблення та ухвалення управлінських рішень на основі аналізу різних альтернативних варіантів здійснення окремої виробничої операції. Такий підхід дозволить спочатку визначити безризиковий сценарій розвитку подій, а потім прийняти як базовий. Однак, такий сценарій в умовах невизначеності здійснення будь-якої господарської операції видається нереальним.

На противагу цьому, стратегія утримання фінансових ризиків під контролем суб'єкта господарювання реалізується шляхом застосування методів їх нейтралізації, зокрема основних – страхування, лімітування, хеджування та диверсифікації [2, с. 62-64].

Страхування як спосіб нейтралізації фінансових ризиків може здійснюватися у вигляді самострахування та комерційного страхування. Самострахування передбачає утворення фондів фінансових ресурсів з метою покриття потенційних збитків, різного характеру фінансових наслідків, додаткових витрат матеріальних, грошових та інших ресурсів. В такий спосіб, за рахунок визначених відрахувань формуються один або декілька фондів грошових ресурсів спеціального призначення. Так підприємство може створити резервні фонди в грошовій формі для запобігання негативних наслідків у випадку непогашення контрагентом своїх фінансових зобов'язань, і, крім того, у матеріальній формі при формуванні резервного залишку сировини та матеріалів на складі для забезпечення безперебійного постачання виробничого процесу. Комерційне страхування передбачає повне передавання фінансового ризику підприємства або його частини на утримання страховій компанії за певну плату.

Лімітування – це встановлення обмежень, тобто допустимих сум витрат, кредиту, продажу, тощо. Лімітування використовують для зменшення ризику в кредитній та інвестиційній діяльності суб'єкта господарювання.

Хеджування як один з методів нейтралізації фінансових ризиків на підприємстві передбачає використання одного інструмента з метою зниження ризику, пов'язаного з несприятливою дією ринкових чинників на ціну іншого або на фінансові потоки, що формуються ним у процесі діяльності.

Інший метод зниження або нейтралізації фінансових ризиків – диверсифікація, яка здійснюється для зменшення ризику за рахунок його розподілу між складовими, що характеризуються певним рівнем фінансового ризику. Такий метод управління фінансовими ризиками та їх нейтралізацією є досить простим і тому часто використовується в практичній діяльності.

Кожен з методів має свої можливості та обмеження в застосуванні, однак їх розумне поєднання може призвести до зниження рівня впливу фінансових ризиків на суб'єкт господарювання.

Крім того, з метою зменшення фінансових ризиків підприємствам у процесі своєї діяльності необхідно:

- запровадити гнучку систему ризик-менеджменту, яка б змогла забезпечити постійний контроль за ризиками та передбачити шляхи їх мінімізації;
- усі підрозділи, що займаються оптимізацією фінансових ризиків забезпечити сучасними інформаційними та комп'ютерними технологіями;
- удосконалити способи мінімізації ризиків, використовуючи при цьому передовий вітчизняний та зарубіжний досвід та досягнення.

Таким чином, наведені заходи щодо попередження фінансових ризиків, визначення інструментів та методів їх мінімізації сприятимуть забезпеченню стабільної роботи підприємства і економічної системи загалом.

Перелік використаних джерел:

1. Бабак О. Фінансові ризики та основні методи їх нейтралізації / О. Бабак. – Вісник УАБС. – 2010. – № 6 (23). – С. 71-78.
2. Жихор О. Б. Управління фінансовими ризиками та методи їх нейтралізації на підприємстві [Електронний ресурс] / О. Б. Жихор, Ю. С. Балясна // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2011. – Том 2. – № 11. – Режим доступу : <http://fkd.org.ua/article/view/28932/26011>.
3. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків / [Л. І. Донець, О. В. Шепеленко, С. М. Баранцева та ін.] ; за ред. Л. І. Донець. – К. : ЦУЛ, 2012. – 472 с.

УДК 336.7:368

Шірінян Лада

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів
Національний університет харчових технологій
м. Київ, Україна

Lada Shirinyan,

Ph D, Professor, Head of the Department of Finances
National University of Food Technologies,
Kyiv, Ukraine

Арич Михайло

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів
Національний університет харчових технологій,
м. Київ, Україна

Mykhailo Arych

Ph D., Candidate of Economic Sciences,